

LYSSNA

1 Dödgrävarens rot

- A Vem var det som hade dött?
Det var smeden Severin som Samuel bodde hos.
- B Varför måste Samuel flytta tillbaka till barnhemmet tror du?
Här kan eleverna svara på olika sätt. Exempel på svar kan vara att änkan Severin inte kunde ta hand om honom för att hon inte hade tillräckligt med pengar.
- C Varför tror du att Samuel inte äter upp begravningskaramellerna?
Här finns utrymme för individuella svar.
- D Hur gjorde Dödgrävaren när han skulle gräva gravar på vintern?
Ett visst antal gravar grävdes på hösten och jordhögen täcktes med granris för att hållas isfri och torr. Ibland behövde han tända en brasa vid jordhögen för att tina upp jorden så att den kunde skottas tillbaka.
- E På vilket sätt tror du roten kommer att ge tur?
Här finns utrymme för individuella svar.

2 Kommentera texten

- A Vad i texten visar att det handlar om förr i tiden? Ge två exempel.
Här finns utrymme för individuella svar. Exempel kan vara att änkan hade en piga som arbetade för henne, yrken som klockare, smed, dödgrävare, mjölnare osv., kökssoffan som Samuel sover i, barnhusbarn och att det luktade tjärtvål.
- B "Det skulle aldrig ha fallit honom in att äta den!" Vad tror du Samuel menar med det?
Här finns utrymme för individuella svar.
- C Vad tror du Dödgrävaren menar när han säger: "Passa er, pojkar så ni inte får ära mitt yrke vad det lider!"
Här finns utrymme för individuella svar.
- D Vad tror du kommer att hända med Samuel när han kommer tillbaka till barnhemmet?
Här finns utrymme för individuella svar.

3 Jämför olika historiska tider

Vilka skillnader och/eller likheter tycker du det finns mellan vår tid och den tid som gestaltas i *Dödgrävarens rot*?

Här finns utrymme för individuella svar. Exempel kan vara:

Likheter: sorgen när någon dör, viktigt med vänskap

Skillnader: yrken, att barn arbetar för att få en plats att bo, gaslyktor

4 Skriv en sammanfattning

Skriv en kort sammanfattning av *Dödgrävarens rot*.

Skriv i din skrivbok eller på datorn.

Eleverna kommer här att skriva en sammanfattning på olika sätt. Det är viktigt att de får med de viktigaste händelserna i sin sammanfattning.

LÄSA

5 Läsförståelse

Faktafrågor

Hur länge hade Samuel varit på barnhemmet innan han fick plats hos Mäster Skräddare?

Samuel hade bott på barnhemmet i tre veckor.

Vad är dödgrävarens gåva?

En rot.

Hur såg mannen ut som gick ut ur Mäster Skräddares port?

Mannen som kom ut ur porten var en prydlig man med enorma mustascher och en cylinderhatt.

Läsa mellan raderna-frågor

Hade något hänt med roten då Samuel tittade i burken? Vad? Förklara.

Roten hade förändrats.

Varför tänker Samuel att han har sådan tur?

Han skulle få arbeta och bo hos Skräddaren som han tyckte mycket om. Samuel hade bara bott tre veckor på barnhemmet innan han fick en ny plats. Skräddare Fribergs plats var nära de fina gaslyktorna som Samuel tyckte så mycket om.

Varför tror du Samuel slog armarna om korgen han bar när han såg en höna nackas och säljas?

Han var rätt om sin höna Sigbritt och tänkte på att han aldrig skulle kunna nacka henne.

Varför hade Samuel en lapp med adressen "Skrädderi Friberg Södra Larmgatan 22"?

Det var dit han var på väg för att det var hos skräddaren som han skulle få bo och arbeta.

Reflektionsfrågor

När Samuel stod utanför Mäster Skräddares port så kände han sig nervös.
Varför gjorde han det?

Här finns utrymme för individuella svar.

Hur skulle du själv ha känt dig?

Här finns utrymme för individuella svar.

6 Text och tanke

Välj en mening ur texten och skriv ned dina tankar om den.

Här finns utrymme för individuella svar. Det är viktigt att eleverna skriver en tydlig förklaring till varför de fastnade för den meningen.

7 Miljöbeskrivning

Gör en miljöbeskrivning över staden där Samuel bor.

Individuella miljöbeskrivningar. Uppmana eleverna att skriva så detaljerat som möjligt.

8 Personbeskrivning

Beskriv Samuel. Skriv i din skrivbok eller på datorn.

Individuella personbeskrivningar. Uppmana eleverna att ta med utseende, humör, känsla, egenskaper och vad Samuel tyckte om att göra.

9 Språkkunskap

Sök efter information och svara på frågorna.

Varför tror du att antalet språk i världen är olika många beroende på hur man räknar?

Här finns utrymme för individuella svar.

Vad är ett isolatspråk?

Ett språk som inte hör till någon språkfamilj.

Sök reda på vilka språk som räknas som isolatspråk.

Baskiska Etruskiska Sumeriska

Sök gärna efter fler språk på internet.

Vilken språkfamilj kommer svenskan ifrån?

Den indoeuropeiska språkfamiljen.

Ta reda på mer om indoeuropeiska språkträdet.

Använd typiska begrepp för ämnet när du sammanställer informationen.

Skriv i din skrivbok eller på datorn.

Här finns utrymme för olika svar. Uppmana eleverna att vara källkritisk och att de är noga med att använda sina egna formuleringar när de sammanställer informationen.

10 Historisk berättelse

A Förklara vad de texttypiska dragen innebär.

Tidsperiod

Den tidsperiod som berättelsen utspelar sig i. Den ska skilja sig från den tid vi lever i.

Fakta

Fakta från tidsperioden som vävs in i berättelsen.

Person

Den eller de som berättelsen handlar om. Personernas namn kan anpassas efter vilken tidsperiod berättelsen utspelar sig i.

Problem

Ett problem som ska lösas i berättelsen för att göra berättelsen mer intressant och rolig att läsa.

Miljö

Var och när berättelsen utspelas.

B Skriv en historisk berättelse.

Välj en valfri tidsperiod också sök reda på fakta. Anteckna stödord.

Skriv din berättelse på datorn eller i din skrivbok.

Uppmana eleverna att använda sig av de typiska dragen för en historisk berättelse. Men uppmuntra deras egna initiativ och uppfinningsrikedom. Samtala om eleverna hur de kan använda skrivprocessens steg i arbetet med berättelsen.

11 Respons

A Be en kamrat läsa din berättelse och ge respons. Låt kamraten göra anteckningar i din text.

Ändra det du vill efter responsen.

Hjälp eleverna att komma igång med responsen genom att göra en respons tillsammans i klassen.

B Hur blev din berättelse?

Individuella svar.

C Vilka frågor är bra att ställa när du ska ge respons på en text?

Exempel på frågor att ställa:

Hur tänkte du här?

Vad menar du när du skriver så här?

Hur kan du skriva det här tydligare?

Hur vill du att läsaren ska uppleva det du skriver? Hur kan du göra då?

Detaljfrågor.

- E Vad ska du särskilt tänka på nästa gång du skriver en historisk berättelse?
Individuella svar. Be eleverna vara tydliga med vad de ska tänka på och motivera varför.

SKRIVA

12 Satsdelar

- A Förklara vad de olika satsdelarna betyder.

Subjekt

Talar om vem eller vad som gör något i en sats.

Predikat

Talar om vad som händer eller pågår i en sats.

Direkt objekt

Det ord eller den fras som beskriver någon eller något som påverkas av predikatet i satsen.

Indirekt objekt

Någon eller något som får något eller tas ifrån något i en sats.

Ta ut satsdelarna. Skriv som i exemplet.

Josef köpte en present till Zaid.

s p do io

Jeanette gav Eva en glass.

s p io do

Benny fick en glad överraskning av Sandra.

s p do io

Tomas skickade ett sms till Louise.

s p do io

Anki köpte en gitarr till Malin.

s p do io

- B Rätta texten. Ändra så att de och dem blir rätt.

Redan när jag gick in på skolgården såg jag dem. Dem stod och skrattade och pratade med varandra. Jag ropade hej men ingen av de svarade. Dem hade hittat på något elakt igen. Skulle jag prata med dem? Eller med någon lärare? Men det var ingen idé. De skulle bara ljuga. Dem var bara så. Och alla trodde på de!

Redan när jag gick in på skolgården såg jag *dem*. *De* stod och skrattade och pratade med varandra. Jag ropade hej men ingen av *dem* svarade. *De* hade hittat på något elakt igen. Skulle jag prata med *dem*? Eller med någon lärare? Men det var ingen idé. *De* skulle bara ljuga. *De* var bara så. Och alla trodde på *dem*!

13 Berättarperspektiv

- A Vad menas med berättarperspektiv?
Olika synvinklar som en berättelse kan skrivas utifrån.
- B Förklara vad de olika berättarperspektiven innebär.

Allvetande berättare

Berättaren vet allt om personerna i berättelsen, både tankar och känslor. Berättaren vet vad som hänt personerna tidigare och vad som händer dem just nu.

Jagform

Författaren är berättaren som kan berätta allt om huvudpersonen, men inte de andra personerna. Där får berättaren beskriva personerna genom huvudpersonens uppfattning om dem.

- C Skriv korta berättelser utifrån de båda perspektiven, en berättelse med allvetande berättare och en berättelse i jagform Utgå från samma problem, plats och miljö.

Person Problem Miljö

Här kommer eleverna skriva olika berättelser.

Hur skiljer sig de båda berättelserna åt?

Individuella svar.

- D Utifrån vilket berättarperspektiv tyckte du bäst om att skriva? Varför?
Individuella svar.
- E Ur vilket perspektiv är *Dödgrävarens rot* skriven?
En allvetande berättare.

TALA

14 En historisk person

- A Ta reda på fakta om en person från en annan tidsperiod. Anteckna fakta om personen i en tankekarta.

Inledning Innehåll Avslutning

Här är det utrymme för individuella svar. Uppmana eleverna att skriva en tydlig inledning och avslutning.

- B** Planera hur du ska genomföra din presentation. Anteckna stödord.
Fundera på om du ska använda bilder, ljud osv.
- C** Skriv din presentation på dator eller i din skrivbok.
- D** Träna på din presentation.
- E** Vad gjorde du för att få lyssnarna intresserade av din presentation?
Individuella svar.
- F** Be en kamrat skriva respons på din muntliga presentation här.
Uppmana eleverna att skriva något som är positivt och något som de kan tänka på nästa gång.
- G** Vad ska du ta med dig från responsen för att utveckla din förmåga att göra muntliga presentationer?
Individuella svar.

LÄSA

15 Litteraturhistoria

- A** Sök reda på fakta om de olika verken.

Gilgamesh
Rigveda
Shi Jing
Bibeln
Iliaden
Odysséen
Koranen

Beroende på vilka webbsidor eller böcker eleverna söker fakta från kommer svaren variera. Uppmana eleverna att vara källkritiska och anteckna källan.

- B** Skriv en sammanhållen löpande text om verken.
Skriv texten på dator eller i din skrivbok.
Här får eleverna formulera sina egna meningar utifrån den fakta de sammanställt om verken.

KLASSIKER

16 Gilgamesh

- A** Skriv en sammanfattning av Gilgamesh. Skriv i din skrivbok.
- B** Vad tänker du om texten Gilgamesh?
- C** Kan du hitta exempel i Gilgamesh som du tror har inspirerat författare till andra texter?

- D Hur tycker du Gilgamesh förändrades under berättelsens gång?
- E Vad är budskapet i Gilgamesh?
- F Analysera budskapet i Gilgamesh och formulera dina egna tankar om det.
- B Gör en personbeskrivning av Gilgamesh. Skriv på dator eller i din skrivbok. Här kan ni med fördel först arbeta gemensamt genom att tillsammans diskutera de olika frågorna. Anteckna gärna stödord på tavlan för att stödja eleverna när de sedan arbetar själva. Uppmana eleverna att skriva tydliga formuleringar när de sedan skriver svar på frågorna.

Kapitlets kunskapskrav

Välj ut tre kunskapskrav från kapitlet Förr i tiden som du känner att du behärskar väl.

Beskriv varför du känner dig säker på de här kunskapskraven.

Välj ut ett kunskapskrav från kapitlet "Förr i tiden" som du tycker att du behöver träna mer på.

Beskriv hur du ska göra för att bli säkrare.

Utvärderingen av arbetet med kunskapskraven ger möjlighet att bedöma elevens lärande och uppmuntra fortsatt utveckling.

LYSSNA

1 Kommentera texten om Parvana

Vad menar Parvanas pappa när han säger: "Afghaner är spridda över jorden som stjärnorna över himlen."?

Många afghaner hade fått fly till andra länder när det var krig. Nu levde de utspridda i världen.

2 Svara på frågorna

Varför får Parvana följa med sin pappa till marknaden varje dag?

Hennes pappa behövde Parvanas hjälp för att kunna gå till och från marknaden. Han hade förlorat underbenet så Parvana behövde stödja honom.

Varför bodde familjen endast i ett rum?

Parvanas familj hade fått flytta flera gånger för att varje gång deras hus bombades förlorade de alltmer av sina saker och hade numera inte råd att bo i ett hus med flera rum.

Varför var det krig i Afghanistan?

Flera olika länder hade kommit till Afghanistan för att försöka ta makten över landet.

Varför sålde många män sina fruars benproteser?

Kvinnorna fick inte vistas utomhus och då tyckte deras män att de inte behövde sina benproteser.

3 Brev från Parvana

Låtsas att du är Parvana. Skriv ett brev från henne där hon berättar för en kamrat om hur hon har det. Skriv i din skrivbok eller på dator.

Uppmana eleverna att de ska förmedla Parvanas tankar och känslor när de skriver brevet.

4 Ta reda på fakta om Afghanistan.

Sök fakta om Afghanistan. Anteckna och skriv i din skrivbok. Presentera dina kunskaper på valfritt sätt.

När eleverna söker efter fakta bör de tänka på att vara källkritiska och ange källan.

5 Den perfekta lösningen

Svara på frågorna. Skriv också vilken typ av fråga du svarat på.

Vilken var lösningen för att familjen skulle kunna försörja sig?
De skulle göra om Parvana till en pojke.

Typ av fråga – Faktafråga

Vem skulle Parvana säga att hon var?
En kusin från Jalalabad.

Typ av fråga – Faktafråga

Hur skulle du känna om du var Parvana?
Individuellt svar.

Typ av fråga – Reflektionsfråga

Varför var Parvana tvungen att klippa sig?
Hon hade långt hår och de kunde inte göra om hennes syster till pojke eftersom hon var äldre och såg mer ut som en flicka.

Typ av fråga – Läsa mellan raderna-fråga

6 Fortsättning på texten

Skriv en fortsättning på texten. Skriv vad som händer första gången som Parvana går ut som en pojke. Skriv på dator eller i din skrivbok.
Individuella texter.

7 Mening i texten

Välj en mening i texten som du fastnade för. Förklara varför du fastnade för den meningen.
Individuella svar.

8 Uttryck i texten

Hitta ett uttryck i texten och förklara vad som menas med det.
Individuella svar.

9 Nordiska språk

A Vilka språk räknas till de nordiska språken?

B Vad heter orden på de nordiska språken? Fyll i tabellen.

Svenska	katt	tjugoett	älskar
Norska-bokmål	katt	tjueen	elsker
Norska-nynorsk	katt	einogtjue	elskar
Danska	kat	enogtyve	elsker
Färöiska	frens	einogtjúgu	elski
Isländska	kött	tuttugu og eins	elska

C Vilket av språken har du lättast för att förstå? Varför?
Individuella svar beroende på vad eleven har för språkförståelse.

D Skriv fler ord på de olika språken.

Svenska			
Norska-bokmål			
Norska-nynorsk			
Danska			
Färöiska			
Isländska			

Individuella svar.

SKRIVA

10 Reklam

A Förklara vad de texttypiska dragen innebär.

Väcka uppmärksamhet

Få människor att reagera genom att säga något ovanligt eller lockande.

Skapa ett behov

Få människor att uppleva att de behöver det som reklamen vill sälja.

Erbjuda nöjdhet

Visa på att man blir nöjd.

Uppmana till handling

Få människor att köpa det som man gör reklam för.

Samspel mellan text och bild

Förstärka reklamen genom att använda en bild till texten.

B Du ska göra en reklamaffisch. Skriv stödord vid de texttypiska dragen som hjälp.

Väcka uppmärksamhet
Skapa ett behov
Erbjuda nöjdhet
Uppmana till handling
Samspel mellan text och bild

C Gör en reklamaffisch
Uppmana eleverna att använda sig av de typiska dragen för reklam. Men uppmuntra deras egna initiativ och uppfinningsrikedom.

11 Dina egna tankar om reklam

Vad tycker du är exempel på bra reklam? Varför?

Individuella svar.

Hur påverkas du av reklam?

Individuella svar.

Är det något du tycker behöver ändras när det gäller svensk reklam?

Individuella svar.

12 Tecken i språket

När används citattecken?

När du som skribent visar att du använder någon annans text i din egen. Citattecken används också i löpande text för att markera dialogform.

Vad är ett citat?

Den text som står mellan citattecken kallas för citat.

Sök efter kända citat. Ange vem som sagt eller skrivit citatet.

Här ges utrymme för elevernas individuella svar.

13 Återblickar

A Vad menas med en återblick?

När man skriver om något som har hänt tidigare för att förmedla en känsla eller skapa spänning.

B Skriv ett exempel på en återblick.

Individuella svar.

C Leta i texter/böcker och ge exempel på hur en författare har skrivit en återblick. Skriv ett exempel här.

Författare:

Återblick:

Låna böcker på biblioteket för att underlätta för eleverna att hitta återblickar i texter eller böcker.

TALA

14 Argumentation

Du ska nu förbereda en argumentationsövning.

- A** Vilket ämne ska du argumentera för eller emot?
Samtala om olika ämnen som eleverna skulle kunna argumentera för eller emot.
- B** Ta reda på fakta om ämnet. Skriv tre åsikter du har om ämnet och ge argument till din åsikt.

Åsikt och argument 1

Åsikt och argument 2

Åsikt och argument 3

När eleverna skriver sina argument är det viktigt att de är tydliga och motiverar sin åsikt.

- C** Öva på din argumentation.
- D** Genomför din argumentation inför klassen.
- E** Hur gick det? Vad behöver du tänka på nästa gång?
Individuella svar. Viktigt att eleverna får syn på sina styrkor och utvecklingsområden.

LÄSA

15 Litteratur på medeltiden

- A** Varför var det kyrkans män som ofta bestämde vilka böcker som skrevs?
Kyrkan hade stor makt över de böcker som skrevs på medeltiden. Det var oftast bara kyrkans män som kunde läsa och skriva och då kunde de bestämma vilka texter som människorna fick läsa.
- B** Vad handlade medeltidens böcker ofta om?
De handlade ofta om olika legender med syftet att lära ut den kristna läran och för att stärka människornas tro. Riddarromaner skrevs också under medeltiden och författarna hade inspirerats av keltiska sagor och sägner. De handlade ofta om kärlekshistorier där modiga män krigade mot det onda för att rädda vackra flickor.
- C** Sök reda på titlar och författare från medeltiden.
Individuella svar.

16 Tristan och Isolde

A Svara på frågorna om *Tristan och Isolde*.

Varför togs Tristan omhand av stallmästaren Rohat?

Tristans pappa och mamma var döda.

Hur kom det sig att Tristan hamnade hos Kung Marc?

Tristan blev bortrövad av norska sjömän och hamnade efter en tid hos Kung Marc.

Vem var Morholt?

En riddare som var stor som en jätte. Han hämtade ungdomar för att föra dem till kungen av Irland som skulle använda dem som slavar.

Varför blev Tristan och Isolde förälskade i varandra?

De drack en kärleksdryck som egentligen var ämnad för kung Marc och Isolde.

Vad skulle du ha gjort om du var Isolde och var olyckligt förälskad i Tristan?

Individuella svar.

B Skriv tre egna frågor till texten *Tristan och Isolde*.

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva olika typer av frågor, som faktafrågor, läsa mellan raderna-frågor och reflektionsfrågor.

C Kommentera texten

Vad tror du berättelsen har för budskap?

Individuella svar.

D Beskriv den händelse som du fastande mest för i *Tristan och Isolde*.

Individuella svar.

E Förklara varför du valde den händelsen.

Individuella svar.

Kapitlets kunskapskrav

Hur har du arbetat med det kunskapskrav du behövde träna mer på från kapitel 1?

Välj ut tre kunskapskrav från kapitlet "Ta ställning" som du känner att du behärskar väl.

Beskriv varför du känner dig säker på de här kunskapskraven.

Välj ut ett kunskapskrav från kapitlet "Ta ställning" som du tycker att du behöver träna mer på.

Beskriv hur du ska göra för att bli säkrare.

Utvärderingen av arbetet med kunskapskraven ger möjlighet att bedöma elevens lärande och uppmuntra fortsatt utveckling.

LYSSNA

1 Sök efter information

Leta upp Arendal, Dorf och Aten på en karta. Kan du gissa ungefärlig väg Hans Thomas och hans pappa kör? Samarbeta med en klasskamrat. Rita en karta.

Individuellt svar.

2 Författarporträtt

Ta reda på fakta om Jostein Gaarder och gör ett författarporträtt. Gör anteckningar och skriv sedan ditt författarporträtt i din skrivbok eller på datorn.

Här finns utrymme för individuella svar.

3 Frågor på texten

A Svara på frågorna och bestäm frågornas typ. Skriv fakta (F), mellan raderna (M) eller reflektion (R) efter frågetecknen.

Vart var Hans Thomas och hans pappa på väg? F
De var på väg till Aten.

Vad skulle Hans Thomas och hans pappa göra i Aten? F
De skulle leta efter Hans Thomas mamma.

Hur visste de att Hans Thomas mamma var i Grekland? F
Hans Thomas pappa hade sett henne på ett tidningsomslag till en grekisk modetidning.

Vad hände vid bensinstationen vid Schweiziska gränsen? M
En man, liten som en dvärg, rådde dem att övernatta i Dorf och han gav Hans Thomas ett förstoringsglas. Dessutom visste mannen att de var från Arendal fast varken Hans Thomas eller hans pappa hade talat om det.

Varför tror du Hans Thomas fick ett förstoringsglas? R
Individuellt svar.

Vad tror du kommer att hända i Dorf? R
Individuellt svar.

Varför hade Hans Thomas mamma gett sig iväg? F
Hans Thomas mamma hade gett sig iväg för att finna sig själv.

B Vilken typ av lässtrategi har du använt i föregående övning?
Lässtrategin frågor på texten.

4 Läsförståelse

A Svara på frågorna

Vem är det som skriver Bullboken?

Det är en man som heter Ludwig som skriver Bullboken.

Vad tror du kommer att hända på den magiska ön?

Individuellt svar.

Vad tror du det är för skatt Ludwig ska hämta?

Individuellt svar.

Vem var Ludwig?

Han var en tysk soldat som kommit till Dorf och bodde hos bagaren.

Vad tror du det är för speciellt med guldfiskarna?

Individuellt svar.

5 Kommentera texten

Kommentera texten genom att svara på frågorna med dina egna ord.

Vad menar de när de säger att Albert Klages ”har en skruv lös”?

Individuellt svar. Till exempel att han inte riktigt är som han ska. Att han är lite tokig och annorlunda.

Vad tror du kommer att hända i Dorf?

Individuellt svar.

Hur tror du handlingen om Hans Thomas och den lilla Bullboken hänger ihop?

Individuellt svar. Resonera om det tillsammans i klassen.

6 Uttryck i texten

Skriv ned ett uttryck i texten och kommentera det.

Individuellt svar.

7 Minoritetsspråk

A Svara på frågorna

Vad menas med ett minoritetsspråk?

Ett språk som talas av en mindre grupp människor i ett land eller område. När ett minoritetsspråk erkänns som officiellt följer vissa rättigheter för dem som talar språket.

Vilka är de fem officiella minoritetsspråken i Sverige och var i landet talas de?
Finska – talas främst i norra Sverige.
Meänkieli – talas främst i Tornedalen.
Samiska – talas framförallt i norra Sverige.
Romani chib – spritt över hela Sverige.
Jiddisch – spritt över hela Sverige.

B Ta reda på vad ordet *hej* heter på de fem minoritetsspråken?

Finska	hei
Meänkieli	hei
Samiska	buoris
Romani chib	Šukar dive
Jiddisch	sholem aleichem

Källa: Institutet för språk och folkminnets hemsida.

SKRIVA

8 Reseskildring

A Förklara vad de texttypiska dragen innebär.

Plats och tid

Vart man reste och när man gjorde resan.

Utvalda platser

Skriv om några platser som besökts.

Upplevelse

Någon speciell upplevelse. Beskriv tankar och känslor.

Sammanfattning av resan

Avslutande meningar och ett omdöme om resan.

Foto

Ett eller flera foton från resan.

B Skriv en reseskildring av en resa du har gjort eller en stad du har besökt. Skriv stödord vid de texttypiska dragen.

Plats och tid

Utvalda platser

Upplevelse

Sammanfattning av resan

Foto

- C Skriv din reseskildring på datorn eller i din skrivbok.
Uppmana eleverna att använda sig av de typiska dragen för reklam. Men uppmuntra deras egna initiativ och uppfinningsrikedom.

9 Respons

Ge respons på varandras reseskildringar.

- A Be en kamrat läsa din reseskildring och ge respons. Låt kamraten göra anteckningar i din arbetsbok.

Ändra det du vill efter responsen. Hur blev din reseskildring?

Individuella svar.

- C Respons

Vilka frågor är bra att ställa när man ger respons?

Exempel på frågor att ställa:

Hur tänkte du här?

Är reseskildringen kronologisk?

Vad menar du när du skriver så här?

Hur kan du skriva det här tydligare?

Hur vill du att läsaren ska uppleva det du skriver? Hur kan du göra då?

Detaljfrågor

- D Läs en reseskildring på internet. Hitta de texttypiska dragen.

Beskriv dina upptäckter för en klasskamrat.

Här finns utrymme för diskussioner kring de texttypiska dragen.

10 Kolon och semikolon

- A Beskriv hur kolon används i språket.

Kolon används i löpande text vid citat.

Före uppräkningslistor.

I vissa förkortningar.

Vid ordningstal.

- B Skriv tre meningar där du använder kolon?

Individuella svar.

- C Beskriv hur semikolon används i språket.

Semikolon används när punkt är för starkt att använda för att avsluta en sats och kommatecken för svagt.

- D Skriv två meningar där du använder semikolon?

Individuella svar.

11 Gestaltande beskrivningar

- A Vad är en gestaltande beskrivning?

En beskrivning av en person eller en plats så att en känsla förmedlas.

B Vad gör en gestaltande beskrivning för skillnad när du skriver en text?
Läsaren får en starkare upplevelse av texten eftersom den blir mer levande och tydligare.

C Ändra meningarna så att de blir gestaltande.

Liam blev glad.

Individuella svar. Exempel: Liam sken som en sol och han började hoppa av glädje.

Hunden var arg.

Individuella svar. Exempel: Hunden morrade och hans öron var bakåtstrukna och tänderna blottade.

Kvinnan var gammal.

Individuella svar. Exempel: Kvinnan gick sakta framåt med hjälp av en käpp. Ryggen var krum och fingrarna som höll i käppen var knotiga.

Skogen var mörk.

Individuella svar. Exempel: Inget ljus syntes mellan träden.

Rummet var ljust.

Individuella svar. Exempel: Solen lyste in i rummet. Det var nästan som om man behövde solglasögon.

D Leta upp en bra och tydlig gestaltande beskrivning i en bok. Läs den för en kamrat.

Individuella svar.

E Vad gör den gestaltande beskrivningen bra och tydlig?

Individuella svar.

F Skriv en gestaltande beskrivning av bilden.

Skriv på dator eller i din skrivbok.

Individuella svar.

TALA

12 Muntlig presentation – en resa

A Välj en resa du har gjort eller en stad du har besökt och förbered din muntliga presentation. Skriv stödord vid de texttypiska dragen.

Plats och tid

Utvalda platser

Upplevelse

Sammanfattning av resan

Foto

Individuella svar.

B Planera hur du ska genomföra din presentation. Anteckna stödord. Fundera på om du ska använda bilder, ljud osv.

Inledning

Innehåll

Avslutning

Här finns det utrymme för individuella svar. Uppmana eleverna att skriva en tydlig inledning och avslutning.

C Skriv din presentation på datorn eller i din skrivbok.

D Träna på din presentation.

13 Kamratrespons

Be en kamrat ge respons på din muntliga presentation. Be klasskamraten skriva här. *Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva något som är positivt och något som de kan tänka på nästa gång.*

Hur gjorde du för att få lyssnarna intresserade?

Individuella svar.

Vad ska du ta med dig från responsen för att utveckla din förmåga att göra muntliga presentationer?

Individuella svar.

LÄSA

14 Renässansen och upplysningen

Svara på frågorna.

A Vad var typiskt för litteraturen under renässansen?

Intresset för antikens kultur och litteratur. Tilltron till människornas förmåga, drömmar och nyfikenhet.

B Vad var typiskt för litteraturen under upplysningen?

Människan som en tänkande varelse och att man inte trodde på makthavare och auktoriteter som förut.

C Läs och ta reda på vad Gullivers resor handlar om. Skriv en sammanfattning.

Individuella svar.

KLASSIKER

15 Robinson Crusoe

A Svara på frågorna.

Varifrån kom Robinson Crusoe?

Han kom från York i England.

Varför gav sig Robinson iväg till sjöss?

Han ville uppleva äventyr och se sig om i världen istället för att bli jurist som hans föräldrar ville.

Vad gjorde Robinson i Brasilien?

Han skaffade sig en plantage och odlade tobak och socker.

Hur hamnade Robinson på en öde ö?

Han följde med ett handelsfartyg mot Guineakusten och en dag blåste det upp en storm och fartyget sjönk. Han fördes med vågorna till en ö.

Vem är Fredag?

En man som Robinson räddade från att bli uppäten av kannibalerna.

Hur tycker du Robinson klarade sig på den öde ön? Varför?

Individuella svar. Var noga med att eleverna motiverar sina svar.

Hur tror du att det kändes att komma tillbaka till England efter så många år på en öde ö?

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva tydliga och utvecklade svar.

B Hitta uttryck i texten och förklara med egna ord vad som menas med uttrycken.

Individuella svar.

C Skriv ett referat av texten. Skriv på dator eller i din skrivbok.

Individuella svar. Gå tillsammans igenom de texttypiska dragen för ett referat innan eleverna gör uppgiften.

D Varför tror du berättelsen om Robinson Crusoe blivit en klassiker?

Individuella svar.

Kapitlets kunskapskrav

Hur har du arbetat med det kunskapskrav du behövde träna mer på från kapitel 2?

Välj ut tre kunskapskrav från kapitlet ”Resor” som du känner att du behärskar väl.

Beskriv varför du känner dig säker på de här kunskapskraven.

Välj ut ett kunskapskrav från kapitlet ”Resor” som du tycker att du behöver träna mer på.

Beskriv hur du ska göra för att blir säkrare.

Utvärderingen av arbetet med kunskapskraven ger möjlighet att bedöma elevens lärande och uppmuntra fortsatt utveckling.

LYSSNA

1 Bänken i parken

A Skriv en sammanfattning av texten *Bänken i parken*.

Individuella svar.

B Svara på frågorna.

Vad tror du fågeln har för betydelse? R

Individuella svar.

Hur hade Lydia hittat platsen i parken? F

Hon hade hittat platsen när hon gått vilse en gång när hon var liten.

På vilket sätt tror du platsen kan vara magisk? R

Individuella svar.

Vad tror du kommer att hända sedan i berättelsen? R

Individuella svar.

Varför tror du Lydia inte berättar om platsen i parken för någon? R

Individuella svar.

C Bestäm frågornas typ. Skriv fakta (F), mellan raderna (M) eller reflektion (R) efter frågetecknen.

D Rita en bild av hur du tänker dig att miljön ser ut vid bänken i parken.

Individuella bilder.

LÄSA

2 Mötet i parken

A Beskriv pojken genom att göra en gestaltande personbeskrivning.

Skriv i din skrivbok eller på dator.

B Svara på frågorna.

Vem tror du pojken är? R

Individuella svar.

Vad tror du det är för speciellt med tableterna? R

Individuella svar.

Vem var det som hade bestämt möte med Lydia? F

Det var någon som hade skrivit tid och plats för ett möte i Lydias block. Det visade sig att det var en pojke.

Varför ville pojken träffa Lydia? F

Därför att hon var den hon var och ingen annan.

Hur hade pojken fått tag i Lydias penna? M

En fågel hade tagit pennan, men pojken sa att det var han som hade tagit den. Det var något lurigt som hade skett. Pojken var lik en fågel.

- C Bestäm frågornas typ. Skriv fakta (F), mellan raderna (M) eller reflektion (R) efter frågetecknen.

3 Kommentera texten.

Vad tror du händer när Lydia tar tableterna?

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva utvecklade svar.

Vad är det hon ska förstå med hjälp av tableterna, tror du?

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva utvecklade svar.

”Och där, längst upp, satt en svart fågel. Lydia kände igen den.” Vad tänker du om den meningen?

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva utvecklade svar.

4 Slang

Svara på frågorna.

Vad menas med slang?

Uttryck som används av olika grupper och som inte är helt accepterade i det vårdade språket.

Vilka slanguttryck används idag?

Individuella svar.

5 Skriv ett meddelande

- A Skriv ett meddelande till en person så som du skulle skriva i ett sms, på Facebook eller Twitter.

Individuella svar.

- B Skriv samma meddelande, nu till en äldre person.

Individuella svar.

Vad blev skillnaden?

Individuella svar. Resonera tillsammans om hur och varför man skriver olika till olika personer. Prata om vad man ska tänka på när man skriver med olika syften och till olika mottagare.

6 Ämnesspecifika ord och begrepp

Öva på att använda ämnesspecifika ord och begrepp.

- A** Varför kan det vara bra att använda ord och begrepp för ett ämne i en berättande text?
Till exempel att det ger texten mer tyngd.
- B** Skriv en kort berättelse och använd ämnesspecifika ord och begrepp för ett ämne du känner till. Bestäm först vad berättelsen ska handla om och fundera på vilka ämnesspecifika ord du kan behöva ha med. Lista dem här. Skriv sedan på dator eller i din skrivbok.

Individuella svar.

- C** Hur blev berättelsen?

Här finns utrymme för elevernas egna svar beroende på hur deras berättelse blev.

7 Skriv en kort berättelse

Här är några ämnesspecifika ord och begrepp inom basket. Skriv en kort berättelse och använd dem i din berättelse. Skriv på dator eller i din skrivbok.

dribbla
foul
3-poängare
dunka

Här kanske eleverna får samtala om vad de ämnesspecifika orden betyder innan de börjar skriva. De kan använda skrivprocessens olika steg när de arbetar med sin berättelse.

8 Berättelse

- A** Skriv en berättelse. Använd dig av många delar för att skriva en så utvecklad berättelse som möjligt.
- B** Skriv stödord till de olika frågorna nedan.

Vilken slags början ska din berättelse ha?

Vad ska du tänka på när du gör beskrivningar av personer eller miljön?

Vilka ämnesspecifika ord och begrepp ska ingå i din berättelse?

Utifrån vilket perspektiv ska du skriva din berättelse?

Hur kan du använda parallellhandlingar och återblickar?

Vilket slags slut ska din berättelse ha?

Är det något annat du behöver tänka på?

Innan eleverna börjar skriva stödord behöver ni kanske repetera de olika delarna. En del finns i Simsalabim 6, andra finns i Simsalabim 4 och 5.

B Skriv din berättelse på datorn eller i din skrivbok.

C Hur blev din berättelse?

Individuella svar. Var noga med att eleverna förtydligar sina svar för att det ska hjälpa dem nästa gång de skriver en berättelse.

9 Bli säkrare på kommatering.

A Vad ska du tänka på när det gäller kommatering?

Att använda kommatecken mellan olika innehåll, mellan huvudsats och bisats och vid uppräknningar. Kommateringen ska erbjuda läsaren naturliga pauser i längre meningar.

B Vad blir skillnaden i en text med kommatering och utan?

Med kommatering blir texten lättare att läsa och förstå.

C Sätt ut kommatecken på rätt ställe.

Igår kväll var jag vaken senast av alla i familjen bara för att jag låg och läste länge. När jag gick upp för att gå på toa innan jag skulle släcka och sova, så hörde jag ett underligt ljud från vardagsrummet. Jag ville fråga vem som var där, men jag vågade inte. Sedan när jag släckte badrumslampan, så hörde jag ljudet igen. Mitt hjärta började banka så det hördes i rummet, men min andning tog liksom slut. Jag är extremt mörkrädd, eftersom jag blev vettskrämd en gång i mörker. Nu sjönk jag ihop i en hög på golvet medan ljudet från vardagsrummet hördes allt högre.

Kommatering är till dels subjektiv. Viktigt att tänka på att det inte kommenteras på ett sätt som gör texten orytmiskt. Hellre några kommatecken för lite än kommatecken på fel plats. Låt eleverna motivera sin kommatering med hjälp av informationen i grundboken. Detta kan medföra att texten här ovan kan få något kommatecken mer eller mindre.

TALA

10 Redogörelse

Du ska nu förbereda dig för att göra en redogörelse om en oförklarlig eller mystisk händelse.

A Sök reda på fakta om en oförklarlig eller mystisk händelse. Anteckna.

B Planera hur du ska genomföra din presentation. Anteckna stödord. Fundera på om du ska använda bilder, ljud osv.

Inledning

Innehåll

Avslutning

Här finns det utrymme för individuella svar. Uppmana eleverna att skriva en tydlig inledning och avslutning.

C Skriv din presentation på datorn eller i din skrivbok.

D Träna på din presentation och genomför den.

E Respons

Be en kamrat ge respons på din muntliga presentation.

Individuella svar. Uppmana eleverna att skriva något som är positivt och något som de kan tänka på nästa gång.

Hur gjorde du för att få lyssnarna intresserade?

Individuella svar.

Vad ska du ta med dig från responsen för att utveckla din förmåga att göra muntliga presentationer?

Individuella svar.

LÄSA

11 Romantiken och realismen

Svara på frågorna om litteraturen under romantiken och realismen.

Vad kännetecknar romantikens litteratur?

Fokus i litteraturen ligger på människans känslor, fantasi och drömmar.

Författarna söker inspiration i andra kulturer, andra tider och fantastiska och överkliga händelser. Övernaturliga händelser och människors känslor beskrivs. Skräckromantiska böcker börjar ges ut.

Ge exempel på författare som skrev böcker under romantiken?

Mary Shelley och Edgar Allan Poe.

Vad innebar realismen för litteraturen?

Realismens författare skrev om verkliga händelser och verkliga problem. Hur människor verkligen hade det beskrevs i litteraturen.

Ge exempel på böcker som skrevs under realismen?

Oliver Twist av Charles Dickens, *Ringaren av Notre Dame* av Victor Hugo.

12 Faktatext

Skriv en egen kort faktatext om romantiken eller realismen.

Individuella svar. Uppmärksamma hur eleverna använder informationen i grundboken på ett relevant sätt. Låt eleverna gärna självständigt ta reda på mer information om den valda epoken och sedan använda i sin faktatext. Kan även vara bra med en sista gemensam genomgång där texttypen faktatext på nytt repeteras. Uppmana eleverna att ange källan när de sökt sin fakta.

13 Frankensteins monster

A Redogör för dina egna tankar om Frankensteins monster

Beskriv innehållet i texten med egna ord.

Individuella svar.

Vad är textens budskap? Motivera dina tankar.

Individuella svar. Viktigast här är att budskapet motiveras.

Vad tycker du om språket i Frankensteins monster? Förklara varför.

Individuella svar. Viktigt med förklaringen.

Vilken syn på människorna har Frankensteins monster? Förklara varför du tycker så.

Individuella svar. Viktigt att det finns förankring av elevens åsikter i svaret.

B Skriv frågor på texten.

Faktafrågor

Individuella svar.

Läsa mellan raderna-frågor

Individuella svar.

Reflektionsfrågor

Individuella svar.

C Skriv en recension av Frankensteins monster. Skriv på dator eller i din skrivbok.

Individuella svar. Även här kan det vara på sin plats med en gemensam genomgång av texttypen recension innan eleverna börja skriva.

Kapitlets kunskapskrav

Hur har du arbetat med det kunskapskrav du behövde träna mer på från kapitel 3?

Hur har kunskapskraven hjälpt dig att utveckla dina förmågor?

Formulera dig och kommunicera i tal och skrift

Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften

Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang

Urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer

Söka information från olika källor och värdera dessa

Utvärderingen av arbetet med kunskapskraven ger möjlighet att bedöma elevens lärande och uppmuntra fortsatt utveckling.